

РЕЦЕНЗИЯ

от

д.изк.н. Петер Кънчев Цанев

професор в Национална художествена академия, София

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

доктор

в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението

по Методика на обучението по изобразително изкуство

Автор:

Боян Людмилов Блажев

Тема:

**„РАЗВИТИЕ НА УМЕНИЯ ЗА ИЗОБРАЯВАНЕ НА ОБЕКТИ ПО НАТУРА ЧРЕЗ
УЧЕБНИ ЗАДАЧИ ПО ЖИВОПИС“**

Научен ръководител:

проф. д.изк.н. Бисер Илиев Дамянов

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № Р33- 5409 от 23. 10. 2018 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски" (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Развитие на умения за изобразяване на обекти по натура чрез учебни задачи по живопис“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ по Педагогически науки в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението по изобразително изкуство).

Автор на дисертационния труд е Боян Людмилов боянов – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Естетическо възпитание“ с научен ръководител проф. д.изк.н. Бисер Илиев Дамянов

Представеният от **Боян Людмилов Блажев** комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Боян Блажев е завършил Националната художествена академия в София специалност живопис. Член на „СБХ“ - секция Живопис от 2005 година. Има множество самостоятелни живописни изложби и участия в общи художествени изложби и пленери

Преподавател по изобразително изкуство с дълъг преподавателски стаж и богат специализиран опит, свързан с темата на дисертацията. Бил е хоноруван преподавател в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Педагогически факултет като преподавател по дисциплината „Живопис“ към катедра „Естетическо възпитание“.

Трябва да се спомене и неговата специализация по програма Erasmus+, която е свързана с проучване на състоянието на проблемите в областта на обучението по живопис, запознаване със системата и методиката на обучение по изобразително изкуство в Карлов университет, Чехия. Проучване на специализирана литература свързана с темата на дисертационния труд.

Има множество участия в научни форуми и семинари сред които прави впечатление участието му в научен семинар относно философията на образованието в „Природни училища“ в град Истанбул, 18-21.11.2015 г. по проект НИ15ПФ007, а също в научна конференция на тема „Многообразие на изследователските полета на педагогическите и психологическите науки“ на Пловдивския университет, Банско, 16-18.10.2014 г.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на разработвания в дисертационния труд проблем има съвсем конкретна теоретико-практическа насоченост, обусловена от съвременното състояние на художественото образование и съществуващата методическа система по живопис в обучението по изобразително изкуство в специалността „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“ .

Научният труд е посветен на ролята на живописиста в обучението по изобразително изкуство и нейното място в учебните програми във Висшите училища в България.

Основните цели и задачи са фокусирани върху необходимостта от усъвършенстване на методическата система за обучение чрез практически задачи по живопис на базата на конкретни научни разработки по този въпрос.

Двете основни задачи на дисертацията могат да бъдат резюмирани по следния начин:

1. Създаване на конкретен педагогически модул за развитие на художествено творческите способности, умения и компетенции на студентите за изобразяване на обекти по натура със средствата на живописиста
2. Проучване и сравнителен анализ на качествата на студентските произведения, създадени в резултат от приложения модул в процеса на работа.

4. Познаване на проблема

Дисертацията прави анализ на съдържанието и промените в учебните програми през годините и акцентира на връзката със световни и европейски тенденции в обучението по живопис. Отделено е внимание на тематичното съдържание и обем на учебния материал на дисциплината „Живопис“ в специалността „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“, в които са застъпени практическите учебни задачи по живопис. Проследяват се най-новите промени в това педагогическо направление, както и отражението им върху съвременната система на обучение по живопис.

Дисертацията изследва иновативен модул на преподаване в областта на живописиста.

5. Методика на изследването

В процеса на изследването са използвани методи за наблюдение (педагогическо наблюдение по време на работата със студентите), методи за сравнителен анализ; диагностичен разговор и дискусии чрез конферанси, описателен метод, дескриптивен анализ на студентските резултати от теоретичните и практическите задачи.

Феноменологичен подход – подробно описание на учебния процес при изпълнението на учебни задачи; Херменевтичен анализ – обстойно проучване на факторите, ситуацията, обстоятелствата, определящи развитието на респондентите; научен анализ и синтез; педагогическа диагностика. Водеща роля играе методът за сравнителен анализ, чрез който се следи и съпоставя изпълнението на поставените практически живописни задачи от студентите в отделните етапи от създаването на творбите им.

Правят се съпоставки между индивидуалното изпълнение на студентите на първоначалните скици и етюди от входящата диагностика и етюдите от изходящата диагностика. Правят се сравнения на произведения на един и същ студент, както и сравнения

между учебни творби на студенти работещи по една и съща постановка. Прави се съпоставяне на скици и етюди изпълнени по една и съща постановка от един и същ студент. Важен момент в хода на обучението е заснемането, съпоставянето, описанието и анализирането на процеса на осъществяване на работа на студентите работещи по една и съща постановка

Използван е спомагателен метод за анализиране на студентски етюди едновременно с произведения на художници от историята на изобразителното изкуството в различни живописни техники.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем от 408 страници, от които 215 страници съдържат текст на основното изложение и 193 страници приложения, отделени в самостоятелно книжно тяло.

Структурата на дисертацията включва увод, четири глави, изводи и заключение, резюме на получените резултати и ключови понятия. Библиографията се състои от 172 заглавия, от които 142 източници на кирилица и 30 на латиница и сайтография. Включени са 3 приложения (в отделно книжно тяло), вътрешната им номерация отговаря на референциите в текста на дисертацията. Дисертационният труд съдържа общо 21 таблици и 21 диаграми. В приложенията са включени 60 фотоси на репродукции на живописни произведения от световно известни автори, 162 учебни работи създадени от експеримента и 17 таблици. Използваните фотоси на учебните творби са авторски и илюстрират експерименталният модул на изследването.

Първата глава на изследването е посветена на обзорно разглеждане на литературата по темата и на историческия контекст и теоретичните параметри на поставения в дисертацията проблем.

Тази част има въвеждащ характер и показва широката ерудираност на автора по разглежданата проблематика.

Втората глава на дисертацията е ориентирана конкретно към обучението по живопис във висшите училища.

В тази глава е разгледано развитието на идеите за обучение по живопис в контекста на обучението по изобразително изкуство и по специално обучението по живопис в специалността педагогика на обучението по изобразително изкуство. Докторантът прави важната констатация, че в условията на съвременното обучение по живопис рисуването по натура продължава да бъде водещ метод като работата по натура поставя основите на изобразителната грамотност и дава материал за другите видове изобразителна дейност.

В тази част е подробно разгледана и анализирана учебна документация на учебните програми по дисциплината „Живопис“ в специалността „ПОИИ“ към различните висши училища в България.

Основно място е отделено на въздействието на светлинно-колористичните явления върху обучението по живопис като са представени задълбочено основни теории за цветовете и тяхното влияние върху живописца. Дискутирана е ролята на цветовете системи и цветните скали и спектрални кръгове в обучението по живопис.

Трета глава е със заглавие „Апробиране на модул за обучение по живопис в специалностите Педагогика на обучението по изобразително изкуство и Графичен дизайн с реклама в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.“ В тази глава е предложена оригинална концепция за формиране и прилагане на педагогически експериментален модул.

В педагогическия експериментален модул, чрез конкретни учебни задачи по живопис, се развиват знания, умения и компетенции на студентите, за композиционно изграждане: умения за използване на живописните изразни средства цветове тон, колорит, цветова гама, цветно петно, цветна линия, живописна мазка, локален цвят, контраст, конструкция, форма, пространство, композиция при изграждане на художествена творба. Основната цел на педагогическият модул е да се усъвършенства и подпомогне настоящата методическата система по дисциплината „Живопис“. В теоретичната част се прилагат и използват специално подбрани визуални материали с помощта, на които се онагледяват и изясняват проблеми свързани с цветовото изграждането на модели рисувани по натура. В педагогическия модул се прави анализ на художествени произведения на художници и студенти по проблеми заложи от поставените задачи.

Данните от изследването показват, че студентите който прилагат знанията си относно светлинно-колористичните явления в практиката постигат значително по убедителни резултати в творбите си.

Експерименталният модул прилага нов подход при поставянето на учебни задачи, като се използва иновативни методи на обучение. В експеримента участват две групи студенти, едната група се обучава по приложения педагогически (експериментален) модул, а другата по съществуващата учебна програма на дисциплината „Живопис“ и дисциплината „Живопис и цветознание“ в съответните специалности в ПУ „Паисий Хилендарски“. Първата група е експериментална, а втората контролна. Между двете групи е направен сравнителен анализ на учебните постановки създадени по време на аудиторната заетост.

Четвъртата глава на изследването се занимава с изводите и заключенията на направеното емпирично изследване.

Експерименталният модул доказва категорично положителното въздействие върху работата на студентите от експерименталната група в поставените им учебни задачи и засиленият интерес към тях

Докторантът успява аргументирано да покаже, че положителното педагогическо въздействие от експерименталния модул допринася за развитие на художественотворческите възможности на студентите. В следствие на приложния експеримент студентските творби значително повишават качеството си. В тях има хармонична свързаност на цветовете, пространство и форма; съответствие на конструкцията и формата на изобразените обекти с обектите от реалността (постановката); баланс на изграждащите композицията елементи и композиционен център; точно пресъздадена материалност за всеки конкретен обект. Може да се каже, че творбите се основават на единни пластически възгледи

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Основният принос на дисертацията е свързан с въвеждане в обучението по живопис в контекста на съществуващата методическа система на нов педагогически модул за демонстрация и онагледяване на светлинно–колористичните явления чрез технически средства.

Съществен принос на дисертацията е богатият емпиричен материал, базиран върху оригинална педагогическа методика, свързана с преподаването на живопис.

Научните и научно-приложните постижения на дисертационния труд са подходящи и приложими за внедряване в практиката.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите, които отразяват резултати на дисертацията са 5 статии, които имат пряко отношение към проблематиката на разглеждания дисертационен труд.

9. Лично участие на докторанта

Личното участие на докторанта в проведеното дисертационно изследване в случая има решаващо значение за успешното провеждане на експерименталната практическа част със студентите на базата, на която са формулирани конкретните приноси и получените резултати.

10. Автореферат

Съдържанието и качеството на автореферата отговарят напълно на структурата и параметрите на дисертационният труд.

Авторефератът е направен според изискванията на съответните правилници и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

11. Критични забележки и препоръки

Критичните ми забележки и препоръки се отнасят към историко-теоретичната част на дисертацията и по-специално към първата част, където направеният обзор на научната литература не включва методологически анализ пряко свързан с проведеното експериментално изследване.

12. Лични впечатления

Моите лични впечатления за докторанта са свързани със съвместна работа в комисии към МОН по разработване на проекти за нови учебни програми за изобразително изкуство, където Боян Блажев показва висока компетентност и изключително отговорно отношение към бъдещето развитие на художественото образование в България.

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам бъдещото използване най-вече на научно-приложните приноси на дисертационното изследване, които могат да бъдат представени като много полезни дидактически табла или образователни електронни ресурси.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение смятам, че научната стойност на предложения дисертационен труд е безспорна и отговаря на изискванията за придобиване на образователна и научна степен “Доктор”.

27. 11. 2018 г.

Рецензент:

проф. д.изк.н. Петер Цанев